

N:o 12.

Redaktör: ADOLF LINDGREN.
Förläggare: HUSS & BEER.

Stockholm den 15 Juni 1883.

Pris: Helt år 6 kr. Halft år 4 kr.
Kvartal 2 kr. Lösn:r 25 öre.

Årg. 3.

Något om Offenbachiaden.

Ett upprop till pressen.

Under upplysningens, sig sjelf mycket prisande tidehvarf sågo vi teatern framträda med samma anspråk som upplysningen sjelf. Den senare ville ersätta kristendomen, teatern ville ersätta kyrkan, båda ville lyckliggöra menskligheten med moral. Och nu fråga vi: huru gestaltar sig våra dagars lif, sedt på teatern, hvilken spegel af verkligheten framställer det moderna dramat?

Vid besvarandet af denna fråga förbigår jag helt och hållet det musikaliska dramat, den klassiska och moderna operan, emedan denna på grund af den allt dominerande musiken förekommer mig mera som en förkroppsligad musik, en musik med illustrationer än som ett opus, hvilket uppfyller de kraf vi hafva på ett verkligt drama, hvarför ju ock de flesta operatexter äro af en ganska anspråkslös beskaffenhet. Men i stället måste jag fästa min uppmärksamhet vid en splitter modern företeelse, en vidunderlig bastard af den komiska operan och jag vill icke säga lustspelet utan farsen och pantomimen. Jag menar den burleska operabuffan, kommen till verlden genom Offenbachs och hans hundra efterföljares försorg. Dess musik dansar kankan eller, om den skall vara riktigt allvarsam, vals, i synnerhet om den är af tysk fabrik. Den skummar och brusar af sinlighet och målar i toner taflor, som en ören fantasi med förtjusning känner igen såsom kött af sitt kött. Och texten till dessa operetter är på ytterst få undantag verkliga mästestycken af fänighet, något som en hvar genast skulle medgifva, om han ville tänka sig en dylik pjäs, beröfvad sina mer eller mindre slippriga qvickheter och framför allt sitt — hur skall jag uttrycka mig fint nog — sitt anatomiska museum. Ett vattenhaltigt fluidum, föga rent dock, med en stark dosis cayennepeppar och serverad under taffelmusik af en Hebe i genomskinligt gasflor, se der hela anrättningen. Men

den är modern och förtäres med strykande aptit, äfven om de fleste medgifva, att den icke skänker verklig mättnad och många sätta sig till bords mera för musikens eller — låt gå! — för uppas-serskans skull än för den magra anrättningens. Äro nu dessa s. k. dramatiska föreställningar en bild af det verkliga lifvet? Ja naturligtvis, i motsatt fall hade de aldrig existerat, aldrig blifvit mottagna med bifall. De äro en förträfflig illustration till våra dagars punsch-och champagnesfilosofi, som sätter lifvets uppgift och mål i den sinliga njutningen och som trives oändligt bättre i gaskronornas qualmiga sken än under den klara middagssolen. Långt efter det att dessa operetter blifvit gammalmodiga, skall deras minne kvarstå och deras osunda verkningar göra sig gällande, och den som framdeles vill teckna våra dagars kulturhistoria skall icke kunna underlåta att påpeka dem såsom högst karakteristiska bilder af en tid, som sjelf med välbehag satt dem på sin orlofsedel. Må hända anser någon, att mitt omdöme är för strängt och ensidigt, och vill invända, att denna konstart alldeles icke uppträder med anspråk att dömas efter sanningens och det skönas måttstock, den vill endast roa och skänka en stunds förströelse till omvexling med lifvets allvar. Hårtill svarar jag blott, att den förströelse och det nöje, som skall skänka verklig vederqvickelse för kropp och själ, måste framför allt vara rent, i annat fall slappar det genom en osund retning vår kraft i stället för att höja den. Att dessa operetter icke utmärka sig genom någon högre grad af renhet, medgifver man villigt, men än sedan? De hafva nu så länge herskat på scenen, att man blifvit van vid dem, pressen talar om dem i välvilliga ordalag och det blaserade sinnet behöfver ju kittlas emellanåt. Och så vandrar den högst aktningvärda och moraliska familjen ästad till konstens tempel för att tjasas af retande sängkammarkostymer och hela den öfriga oblyga apparaten. Rättvist må emeller-

tid erkännas, att musikens bacchantiska yra något satt sig i de senaste alstren af denna »konstart», texten är dock fortfarande lika präktigt fänig.

Vi tillerkänna staten rätt att vara väktare öfver och främjare af den yttre sedligheten, och vi fordra, att han med kraft och allvar skall fullgöra sin uppgift. Jag vågar förmoda, att statens sedliga medvetande gent emot operabuffan en gång torde vakna, liksom det redan gjort det beträffande sängkaféer, lotterier och annat. Hvad kyrkan angår har hon ingen rätt att tåga, det är dock icke en sådan teater hon erkänner såsom medkämpe för humaniteten.»

* * *

Ofvan anförda ord — ur J. G. Malmströms »Kyrka och teater», som härmed vänligen må anmälas — äro särdeles egnade att inleda några ytterligare betraktelser öfver det uppkastade ämnet. På samma gång vi betyga vår aktning för förf:s mod att med sådan skärpa förhålla tiden hennes lyten — ett mod som nog kommer att korsfästas liksom hvarje käckt uttalad öfvertygelse i vår »toleranta» samtid —, vilja vi särskildt fästa oss vid några punkter i förf:s yttrande, såsom egnade dels att en smula korrigeras, dels att bilda anknytningspunkter för några förslag, dem vi länge haft på tungan.

Till den förra sorten hör först och främst förf:s term »operabuffa», ett begrepp som är alt för vidsträckt för den afart förf. velat brännmärka. Buffaoperan är nämligen ursprungligen af italiensk börd och lika oskyldig som sant konstnärlig, samt dertill äkta nationel; typen för hela genren, Rossinis »Barberare», visar allt detta mer än tillräckligt. Men förf. har uppenbarligen endast afsett den franska vrångbild af genren, som gifvit sitt eget namn, »bouffes parisiens», åt den teater, som var förnämsta skådeplatsen för Offenbachs tidigare framgångar, och därför äfven efter denne sin förnämste odlare blifvit kallad »offen-

bachiaden.» Men äfven denna art bör, så vidt den skall tänkas innefatta alla Offenbachiska operetter, icke obetingadt förkastas. Vi hörde ju för icke länge sedan på Mindre teatern en liten kostlig satir öfver pratsjukan, botad på homöopatiskt sätt genom sig sjelf; denna på Cervantes grundade text, »Les bavards», är ej det minsta anstötlig, och då äfven musiken hör till Offenbachs bättre — om än ej alla nummer visserligen äro af bästa smak — så vore det väl nog strängt att förbjuda pjesen. Detsamma kan äfven sägas om sista nyheten på samma teater, Millöckers »Tiggarstudenten», hvilken hör till de nyare produkter, hvori icke blott »musikens bacchantiska yra satt sig», utan der äfven libretten — med förlof, hr förf. — alls icke är så »praktigt fänig.»

Dock — vi hafva härmed endast velat begränsa det område, som förf. fattat något för sväfvande, men vi vilja derför ingalunda neka, att inom vissa gränser verkligen hans ljungande anatema fullkomligt träffar prick. Det är mot den smaklösa och frivola operetten, mot Offenbachiden i inskränkta och sämsta mening, som detta anatema är riktadt, och denna operett må så mycket hellre nu lysas i bann, som den redan hunnit det stadium, hvori förf. riktigt säger, att den ännu såsom »gam-malmodig» skall visa förderliga verkningar. Offenbachiden är nämligen — och detta är en ytterligare liten begränsning i förf:s allmänna påståenden — ett kulturalster icke så mycket af samtiden i det hela, som fast mer speciellt af det andra franska kejsardömet oerhörda sedeförderf. En herskare, hvars välde hvilade på svek och despotisk fanatism, på humbug och tillverkade folkopinioner, en kejsarinna, hos hvilken flärden slutit äkta förbund med bigotteriet, ett hof, hvars prydnader utgjordes af samvetslöse äfventyrare sådana som Saint-Arnaud, Maupas och framför alt Morny — detta fulländade mönster af allsköns osedlighet —, och hvars musikaliska smak karakteriserades deraf att konservatoriekonserterna försumrades och cafés chantants uppmuntrades — se der den tongifvande kretsen under andra kejsardömet! Och sådan herre, sådan dräng; sådana de maktegande voro, sådana blefvo de underordnade. Det gick med franska folket under det andra kejsardömet — säger T. Sæve i Illustr. Verldshistoria — som med det romerska under cæsarernas tid: beröfvadt sin frihet och derigenom bortvändt från alla högre intressen, sökte det sin ersättning i att tillfredsställa sina lägre och vändes derigenom mer och mer till själviskhet och njutningslusta.

Ur denna pöl af moralisk ruttenhet och estetisk osmak var det som Offenbachiden i egentlig mening stack upp, en giftig svamp, som dess bättre dock äfven har svampens kortvariga lif. Detta lif ligger nämligen redan i dödsryknin-garna: stormästaren Offenbach är död och ingen af hans lärjungar eger samma

djerfva och brutala genialitet; också representera de flesta operetter, som nu mera produceras, icke genren i dess renhet, utan stå mer eller mindre på öfvergången till andra områden, än till vådevillen, än till feeriet, än till opera comique. Men ännu jäser likväl den gamla surdegen, dess mera odräglig, ju envisare dess välbekanta typer gå igen och spöka i sletna plagg och med utlevade dumheter på läpparne.

På 50—70-talet egde Offenbachiden onekligen en rätt att existera. Han var då en verklig kulturprodukt, ett uttryck af tidsandan i Frankrike, och teatern skall ju vara en spegel af tiden. Vi kunna till och med gilla, att han äfven hos oss togs upp (dock icke på kungliga scenen!) såsom profstycke på smakriktningen i ett land, som i alla fall i viss mån med rätta dominerar alla andra i fråga om scenisk konst, och då dess utom gjorde det äfven i både politiken och moderna. Men hvad vi ogilla är, dels att hans till och med sämsta representanter någonsin fingo inträde här — hvilket var alldeles onödigt för blotta kännedomen om genren —, dels att han ännu, då han redan är gammal och saknar åtminstone de ursprungliga förutsättningarna för existensens berättigande, tillåtes husera på våra sekundteatrar med sådant raseri, att oupphörligt den ena sämre produkten efter den andra utan betänkande uppsattes, och att repertoaren till största delen beherskas af dessa utväxter på sund smak (jämför t. ex. i notisafdelningen statistiken öfver Nya teaterns spelår). Hafva då hrr teaterdirektörer förlorat allt skönhetsinne och all känsla af förpligtelse, och huru länge tro de att de ostraffadt kunna förderfva sin publik genom att ockra på dess vulgära lidelser?

Man må icke vända emot oss den gamla trallen, att den ofta rätt vackra musiken skulle försvara de oftast usla texterna. Detta är icke sant. Sådant kan med något skäl sägas om en stor, genomkomponerad opera, der musiken intager ett så maktpåliggande rum, att libretten nästan försvinner eller glömmes (en riktning som dock, äfven den, är i sina öfverdrifter oförnuftig och med rätta framkallat Richard Wagners opposition). Men i en operett är och blir texten en hufvudsak, det tjenar till intet att slingra sig ifrån den sanningen, som bevisas redan deraf, att ännu aldrig ens den skönaste musik förmått rädda en tråkig operett från en snar undergång, då deremot å andra sidan en underhållande operett-text kan gå sina hundra gånger äfven med obetydlig eller rent af underhållig musik.* Det är derför på texternas värde — och märk väl:

* Också har F. v. Flotow i sina intressanta erinringar om Offenbach (dem vi framdeles skola meddela) med rätta framhållit, att man ej bör göra Offenbach sjelf ansvarig för de klumpiga frivoliteter, som hans librettister virkat ihop, och hvilka å andra sidan ej varit möjliga, om icke franska dramat redan förut genom Scribe och Dumas fils varit depraveradt.

icke blott deras underhållande utan äfven rena och smakfulla beskaffenhet — hrr direktörer fränst borde ha ögonen fästade vid sitt val, i stället att som nu blott hänga upp sig på en och annan smekande valsmelodi eller på en möjlighet till att pousser en populär sångerska eller exponera några vackra fruntimmersben och några dyrbara skradderi- och modistarbeten. Musiken kan väl vara smaklös, men är åtminstone i och för sig aldrig osedlig; texten är ofta båda-dera, och hvad värre är, han drager då ned äfven musiken till det lascivas sfer. Micaelas vackra arragonese i »Både hjerta och hand» skulle göra sig mycket vackrare i en mindre tillkrystad och afsigtligt betänklig situation, hvilken nu på förhand neddrager stämningen till en nivå, som är underlägsen musikens egen.

Att hoppas någon förbättring från teaterregarnes sida synes emellertid vara fäfängt. Icke håller lär staten eller kyrkan kunna blanda sig i saken, såsom hr Malmström synes vilja; förbudet mot sängkafeer, hvarom förf. talar, är ju — om det ens ännu existerar — för öfrigt betydelselöst (vide: varietéteatrarne samt de s. k. »hundfröjderna» i Blancs kafé i vintras). Frågas då: kan icke pressen uträtta något? Hr Malmström utslungar en förebräelse mot pressen, och dess värre frukta vi den ej är alldeles obefogad.

Vi vilja dermed icke säga, att ej musikreferenterna i allmänhet gjort sin pligt genom att med klander anmäla upptagandet af åtminstone de mer än lofligt korkade eller obscena alstren: ja man har till och med sett tidningar, hvilka annars äro denna genres adorörer, någon gång, när oblygheten gått altför långt, hålla händerna för ansigtet — och det är ju vackert så! Nej, vi syfta icke på kritiken, men väl på det vidsträckt puffs-system, hvaråt operetten har att fröjda sig, och som ofta står i den löjligaste inkonsequens med musikreferentens efteråt kommande förkastelsedom. Det förefaller oss som om hvarje tidning — oberoende af sin ståndpunkt — dock borde iakttaga följdriktighet i sitt eget handlingsätt och icke låta Belzebub söndra sig mot sig sjelf. Vi se emellertid i andanom hurusom en teaterdirektör, som nyss läst en förkrossande kritik öfver den dagen förut framförda operetten, med rättvis skadeglädje jämför detta nummer af tidningen med ett föregående, der, innan pjesen var gifven men efter teaterdirektörens egen uppvaktning och an-hållan, intogs en rekommendation af samma pjes, grundad på utlänska reklamer, jämte välvilliga ord om direktörens påpasslighet och arbetsamhet, om tiden för operettens uppförande, med uppmaning till allmänheten att för all del icke försumma sig, samt förteckning på personalen, kanske äfven på primadonnans klädesplagg eller de hänförande dekorationerna i andra akten. Detta är ju jämt upp alt hvad direktören önskat, och en efteråt kommande förkastelsedom kan då

endast ytterligare gagna honom, emedan den stegrar allmänhetens nyfikenhet, som alltid växer i kapp med skandalens intensitet. Om än ej puffen alltid är så utförlig som ofvan skildrats, så fins den dock regelbundet alltid och i alla större tidningar, åtminstone i form af ett enkelt påpekande på förhand af tiden för första representationen jämte rollförteckning. Men redan detta är för mycket för sådana operetter, hvilka — såsom stundom händer — i konstvärde knapt höja sig öfver varietéteatrarnes prestationer.

Att afhjelpa detta missförhållande synes oss dock vara ofantligt lätt, och enda risken vore den, att tidningarna möjligen miste annonseringen från de förgrymmade direktörerna — ehuru ej ens detta är troligt. Man behöfver ju blott konsekvent vägra allt omtalande af operetter, der icke musikreferenten genom vederbörande teaterdirektör satts i tillfälle att först taga kännedom om texten och klaverutdraget samt funnit pjesen vara af beskaffenhet att verkligen förtjena ett omnämnande. Sant är att saken då blefve beroende blott af referentens omdöme, smak och omutlighet och att misstag kunde begås, men någon garanti vunnos dock onekligen, enär ju musikreferenten måste antagas i regeln hafva mera insigt i ämnet än t. ex. tidningens reporter eller inrikesminister eller till äfventyrs redaktören själf. I alla händelser sluppe tidningen ifrån den löjligheten att motsäga sig själf.

Må man ej skrika på pryderi, ty vi kunna alldeles lemna moralen ur räkningen och redan ur den blotta smakens intresse hafva skäl nog att önska en reform. Må man ej håller skrika på press-tyranni, ty en tidning måtte väl själf ha rätt att bestämma hvad hon icke vill omtala, och allmänheten kan svårligen ega pretention på att ständigt reguleras med de mest detaljerade nyheter från operettscener, hvilka stundom ej äro mera riksviktiga än en cirkus eller ett tivoli.

Vi hoppas, att hrr redaktörer icke måtte ringakta vårt upprop af det skäl, att hela saken vore för obetydlig eller likgiltig. Den är det alldeles icke, om man betänker hvilken oerhörd roll operetten spelar just här i Stockholm, kanske mer än på något annat ställe. Sjelfva Paris har ej mera än 7 egentliga teatrar, der operetter gifvas, och det på en folkmängd af 2 millioner. Efter samma proportion borde Stockholm, med 175,000 inv., ega summa — $\frac{1}{2}$ sådan. Men nu veta vi ju alla att både Nya och Mindre teatern äro operettscener, att Djurgårdsteatern fyller luckan om somrarna, att ryktet talar om en blifvande operett-trupp på Södra teatern, och att om ett år kanske både Stora och Dramatiska teatern blifva skådeplatser för offenbachiader! I afseende på antalet under säsongen upptagna operetter af denna genre täflar Stockholm redan nu nästan med Wien (öfver 1 million inv.) samt öfvergår faktiskt både Paris (2

mill.) och Berlin (1 mill.)! I afseende på antalet representationer kan vår hufvudstad väl icke täfla med Paris, deremot har det betecknande nog händt, att en populär tysk operett här kunnat på kortare tid hinna upp till 100 ggr än i sjelfva Wien! Man må rätt lifligt ställa alla dessa fakta för ögonen, och man torde finna att faran är öfverhängande och att ett reaktionsförsök icke längre bör dröja.

Vi hysa emellertid ingalunda den illusionen, att den af oss föreslagna åtgärden skall kunna undertrycka de sämre (märk: vi tala blott om de sämre) operetternas »vogue». Men den skall åtminstone bidraga att förringa deras offentliga anseende, genom att helt enkelt tiga ihjäl dem — en kritik, hvilken som bekant är den af både teaterdirektörer och artister allrämest fruktade. A. L.

Om den elektriska teaterbelysningen skriver L. Hartmann i »Dresdner Nachrichten» följande notiser: Det första offentliga försöket med elektrisk teaterbelysning å kungl. hofteatern egde rum en gång då man gaf operan, »Fidelio». Man skulle säga för mycket, om man påstode att förändringen var särdeles påfallande. Den lägre rampen och de bakre kulisserna voro, såsom förut, försedda med gas; endast prosceniumkulisserna på båda sidor hade elektriskt ljus. Från scenen måste det klara skenet, som dertill skarpt reflekterades af den hvita metallen hos de elektriska lamporna, ha känts rätt starkt (gaslampornas skärmar äro öfverdragna med för mildrande quartsfärg); för åskådarna deremot syntes, som sagt, ingen märklig skillnad, och hela apparaten af olikfärgade glas etc. var den samma som förut. Skenet af de elektriska glödlamporna modererades på ett sinnrikt sätt genom strömmens inledande i syror, hvarigenom ljusstyrkan kunde göras aftagande. Om man betänker, att den nya belysningen absolut skyddar mot eldfara och alstrar föga hettan mot hvad gasen gör, så ligger den önskan nära, att all gas i salongen och på scenen måtte ersättas med elektriskt ljus. Men matandet af 8 lågor endast fordrar hos ångmaskinen en hästkraft, och då den nu här uppsatta ångmaskinen eger blott 16 indicerade hästkrafter, kan den endast åstadkomma omkr. 125 lågor. Räkna man nu tillsammans de många hundra lågor, som måste brinna en teaterafton, så fordras en maskinkraft af omkr. 120 hästkrafter, hvilken varder så mycket dyrare, som denna kraft endast verkar 4—5 timmar dagligen. München t. ex. nyttjar vattenkrafter af den strida Isarfloden till elektricitetens frambringande. Ångmaskiner af stora dimensioner på en teater kunna ej utan fara uppsättas i teaterbyggnaden, de böra ha plats utom denna. Den kongl. hofteaterelektrikern herr Bähr — en auktoritet på detta område — är emellertid af den åsigt, att det elektriska ljuset kan ställa sig lika billigt som gasen, särdeles som vid gasbelysning erfordras stor betjening, som ej behöfs till glödlamporna. Men nu måste man sorgfälligt pröfva systemerna Edison, Siemen m. fl. och mellan de vexlande konstruktionerna på lamporna stanna i valet af bästa sorten. Det är dock redan en fördel, att gas och elektricitet kunnat nyttjas så bra tillsammans, och att elektriciteten på teatern tillhör framtiden, är en sak, som ej kan betvivlas.

På generalrepetitionen till en långfredagskonsert (Skapelsen) hade inga bänkar framsatts, utan repeterade kören stående. När det led mot slutet utbrast en korist förtretad: »Nu har jag stått här i sex dagar, jag går nu efter en stol för att få hvila på den sjunde.»

Ett minnesblad.

I första årgången af Svensk Musiktidning (n:o 4) meddelade vi biografi och porträtt af »Carmens» spirituelle kompositör, hvars tidigare opera »Den sköna flickan i Perth» nu börjar gå öfver Tysklands scener. Åt denne så tidigt bortgångne, så mycket lofvande tonsättare egnar Pariser-»Figaro» ett minnesblad, som vi här återgifva:

En tondiktare dör i glansen af sin ungdom, sedan han till full mognad utvecklat sin betydande talang, utan att det verk, som mer än alla andra förmått bevara komponistens namn från glömskan i hans fädernesland, tillvunnit sig förtjent framgång. I dessa få ord kan man sammanfatta Georges Bizets och hans opera »Carmens» lidandes historia. Då Carmen der uppträdde för första gången, vann operan, såsom man säger inom teaterverlden, endast half framgång. Visserligen uppskattade ett mindre antal åhörare verket till dess fulla värde, men den genom en mängd felslagna förhoppningar misstrogn stora publiken försummade då tydligen Opera Comique. Från 3 mars 1875 till 15 febr. 1876 gafs »Carmen» i Paris 48 gånger. Efter 20:de representationen dog plötsligen Bizet af en förkylning.

Operan, som i Paris med möda hann till sitt femtionde framträdande, blef entusiastiskt emottagen först i Brüssel, sedan i Wien, Berlin, Dresden, London och St. Petersburg samt vidare i en mängd andra städer med samma utomordentliga framgång.

Georges Bizet förtjenar både såsom konstnär och människa lika hjertliga sympatier. Han var en snillrik, varmherjad, outtröttlig och högt begåfvad konstnär, värd den fullaste kärlek. Såsom 13 års gosse tog han första priset i pianospelning, vid 19 år vann han det stora romerska priset och drog till Italien uppfylld af ärelystnadens framtidsplaner.

Det första intrycket af Rom var stortadt. Efter ett längre uppehåll der skref han till sina föräldrar: »Jag är nu öfvertygad att det är bättre att skapa dåligt än medelmåttigt; jag sträfvat dock efter att skapa någonting godt, och det är i alla fall ännu bättre . . . Jag känner hur mina konstnärliga böjelser stärka sig. Jag har att tacka för detta jernförelsen mellan målaren, bildhuggaren och musikern. Alla konster hafva gemensamma beröringspunkter, eller det gifves snarare blott en konst. Lika mycket om man återgifver tankarne på duken, i marmorn eller från scenen — tanken själf är dock den samma».

Den franska akademien har ej synnerligen understött Bizets sjelfständiga utveckling. Under första året i Rom hade han såsom bevis på sin verksamhet skickat akademien en opera och fick i stället, såsom han skriver till sin mor, en »skrapa». Akademiens uppmaning är ganska märkvärdig. Den låter så: »Vi måste tadla herr Bizet för att han

komponerat en opera, under det reglementets föreskrifter förpligta honom att lemna en messa. Vi anse oss böra erinra honom derom att äfven de lifligaste kostnärnaturer endast genom studiet och behandlingen af upphöjda saker utbildade denna stil, som äfven för lättare skapelser är obetingadt nödig, i fall dessa skola hafva något anspråk på oförgänglighet.»

Denna tillrättavising hade för öfrigt till författare en af Frankrikes förnämste tonsättare, den snillrike Ambroise Thomas, »Mignons» kompositör. Man ser här af huru trångbröstade akademiens åsikter äro, hur fast de hålla sig vid sina regler. En ung man, hvars begåfning och böjelse sporra honom till att komponera dramatiska verk, måste i stället för en god opera på akademiens befallning skriva en medelmåttig messa!

Följderna uteblefvo naturligtvis icke. Bizets skaparkraft hämmades i sin ideala sträfvän. Hela hans väsende dref honom till scenen; han fick ej vända sig dit. Han egnade sig med all ifver åt det föreskrifna verket och skref till sin mor: »Man kan vara en stor konstnär utan att ega 'motivet'; och då måste man också afstå från den populära framgången. Men man kan äfven vara en betydande man och kalla hvarje gåfva sin egen, såsom till exempel Rossini är en af de största konstnärer; han besitter ock, liksom Mozart, alla egenskaperna hos en sådan: uppbördhet, stil och slutligen ock 'motivet'.»

Då Bizet återkom från Rom begynte för honom det martyrskap, som alla unga tondiktare få lida. Sjelfve Wagner måste ju för att kunna lefva i Paris arrangera operamusik för blåsinstrument. Musikern kan ej såsom målaren taga sin tillflykt till förfärdigande af porträtt. Han måste ge lektioner, och Bizet hade ej nog af sådana. Han måste derför tidtals afbryta komponerandet af sin opera »Vackra flickan från Perth» för att orkestrera dansmusik mot betalning för dag och timme.

Trots denna vedervärdiga sysselsättning förlorade Bizet ej tron på sitt konstnärskap; hans sunda naturliga sinne, hans idealt anlagda natur, som ingenting kunde beröfva modet, höll honom uppe. Han skref då sånger och den sköna musiken till Alphonse Daudets skådespel »l'Arlésienne», hvilken än i dag värderas så högt i alla konsertsalar. Under denna tryckande situation komponerade han »Carmen».

Bizets allt för tidiga död bedrog honom på framgångens njutning ej mindre än på förhoppningen att kunna förskona sina så högt älskade föräldrars ålderdomsdagar. En gång skref han från Rom följande nyårsbref: »Älskade föräldrar! Mitt bref skall inträffa hos er på nyårsdagen; jag sänder ock härmed mina innerligaste lyckönskningar. Först önskar jag er båda helsa i fullt mått, hvarför utan all andlig sträfvän är omöjlig. Vidare önskar jag att penningar, den der förhatliga metallen, som håller oss alla

i beroende, ej fattas er allt för mycket. Jag har för öfrigt i detta afseende en liten plan. Så snart jag har 100,000 frcs, d. v. s. en säker inkomst, får pappa lika litet gifva lektioner, som jag sjelf. Vi vilja då lefva af våra räntor, hvilket alls icke skadar oss. 100,000 frcs är ju ej mycket; två framgångar på operan kunna inbringa mig dem. Emellertid önskar jag mig sjelf att alltid af innersta hjerta få älska er och är alltid såsom i denna dag er kärleksfulle son.» Beklagligen skulle Bizets drömmar ej förverkligas; han gaf till sin sista stund lektioner, och hans gamle far försörjer sig dermed ännu.

Mr de Padillas äfventyr i Mexico.

Såsom ett motstycke till m:me Artôts förut offentliggjorda reseberättelse vilja vi nu meddela en dylik af hennes man, sådan han sjelf omtalar den samma i norska Figaro: År 1865, säger m:r de Padilla, då det mexicanska kejsardömet ännu befann sig i sin ungdom och under det franska bajonetherradömet, tillbjöd den ädelmodige kejsar Maximilian sin hufvudstad en ganska betydlig summa till upprättande af en opera derstädes. Förutom det, att de engagementsvilkor, som erbjödos mig, voro ganska goda, hade jag också fattat en brinnande lust till att lära känna detta nyspanska land, hvarför jag med glädje underskref det kontrakt, som gaf mig anledning till att på nära håll och genom personlig erfarenhet göra mig bekant med hvad jag hittills endast lärt med tillhjälp af historien. Det är en himmelsvid skilnad mellan att läsa och att upplefva, men den unge har mod och fruktar icke faran. Då jag var i begrepp att underskrifva mitt kontrakt, varnade mig dock mina vänner och påstodo det vara att fresta Gud, när man så oförsigtigt kastade sig in i äfventyr. Naturligtvis utmålade de vid detta tillfälle alla de afskräckande saker, som stodo i förbindelse med en resa från Vera-Cruz till Mexico. Med sina beskrifningar om öfverfall på diligenser och jernvägståg inverkade de dock ej på mig vidare, än att jag insåg nödvändigheten af att utbyta min gitarr mot ett laddadt gevär, tänkande på att, med all min förkärlek för den förre, det senare var långt nödvändigare, när man reser genom ett upproriskt land; — men mitt en gång gifna löfte ville jag, trots vännerna och deras farhågor, i alla fall hålla; — man är dessutom inte för inte en Don Quijotes ättling! Alltså rustade jag mig till att tåga emot de amerikanska väderqvarnarna!

Vi lemnade, alla beväpnade till tänderna, Vera-Cruz; sjelfva primadonnorna buro dolkar och hade fast beslutit, att tappert försvara sig i händelse af öfverfall. — Vi lemnade Vera-Cruz med bantåg. De franska officerarne visade oss

då och då ställen der resande blifvit öfverfallna. Himlen var klar och blå, och detta kom mig att tänka på mitt hemland, hvilket hade till följd, att jag blef helt melankolisk. Jag var ju så långt från mitt kära Murcia och från alla dem jag höll af. Landskapet förskaffade dock genom sin skönhet någon distraktion, och med beundrande blickar öfver hvad vi sågo glömde vi till en del de faror, hvaraf vi voro omgifna. Icke dess mindre blef jag dock helt bestört när tåget plötsligen höll stilla midt under natten på ett ensligt ställe, som prunkade med namn af stad, fastän der endast funnos 2 å 3 eländiga hyddor vid sidan af en så kallad »posada». Här skulle vi nu med eller mot vår vilja tillbringa natten. Salen var stor och alla dess fönster stodo för luftvexlingens skull öppna; de till denna stötande sofrummen hade inga dörrar; endast ett förhänge fick tjena invånarna som skärm mot nyfikna blickar. Efter slutad aftonmåltid drogo vi oss tillbaka, hvar och en till sin paulun. Mina kamrater voro missnöjda och funno det ohyggligt att i ett för banditer och röfvare beryktadt land nödgas förtro sitt kära jag åt skyddet af sådana slags säkerhetslös. Emellertid instufvade vi oss i våra hängmattor. Natten passerade under en oupphörlig strid med mosquitos, som gjorde alla möjliga försök att äta upp oss lefvande. Då jag om morgonen stod upp — jag kan ej säga vaknade —, var jag också alldeles oigenkänlig, så hade dessa vampyrer tilltygat mig. Hårtill hade vi blifvit oroad af militärernas trummor och trumpeter. De hade nämligen i följd af en ingången ordre nödgats afmarschera i dagbräckningen för att taga itu med några guerillos, — äfventyr, som hörde till ordningen för dagen. Någon som helst ro för oss konstnärer, hvilka voro vana att strida med helt andra vapen, var ej att tänka på. Det fanns intet annat råd än att stiga in i postvagnen och fortsätta resan. Dammerna gömde sina smycken och beväpnade sig, ehuru väl jag afrådde dem derifrån, emedan det tjenade till intet i händelse af ett anfall. Luften var denna morgon så ovanligt herrlig, att vi icke kunde underlåta att göra en liten promenad upp på ett högt berg, som vi skulle passera. I början gick allt väl; men efter en stunds förlopp fick en af våra reskamrater ett anfall af svindel och hade utan vår tillkomst och utan hjälp af min pilgrimstaf, det enda skyddsmedel jag hade till hands, säkerligen störtat ned i afgrunden. Lyckligt och väl fingo vi honom upp på toppen af berget, der han föll på knä, tackade Gud och alla paradisets helgon, medan han tycktes alldeles glömma sina jordiska skyddsenglar, som dock vid detta tillfälle lemnat godt bistånd åt de himmelska. Den stackar'n blef efter detta angripen af en nervös darrning, som sedan alltid infann sig hvar gång han tänkte på det förfärliga ögonblicket. Nu var det emellertid bäst att tänka på återfärden; vi vände

så tillbaka till vår diligens och närmade oss »der heissenden Gegend». För hvarje steg blef landskapet omkring oss vackrare och vackrare, och vår beundran steg till sin högsta grad vid anblicken af denna yppiga vegetation, som påminde om Brasiliens urskogar, dem jag två år förut genomrest. Olyckligtvis njuter man icke länge åt gången af denna herrlighet i godt väder, ty det regnar nästan oupphörligt i detta land, hvilket vi då också fingo känna på; och då vägarne äro nästan ofarbara, måste vi herrar, oaktadt vi hade åtta mulasnor för nio personer, gå af för att lätta bördan för anspannet. Endast damerna fingo sitta i lugn och ro. Vi gingo nu långsamt framåt, snart förlorende vagnen ur sigte, och nådde först efter sju långa timmar, hungriga och trötta, fram till det ställe, der vi skulle spisa middag. En stund förut hade vi mött postvagnen. Alla dess passagerare voro i skjortärmarne; de hade öfverfallits af en hop banditer, som beröfvat dem både pengar och kläder men dock ädelmodigt skonat lifvet och — linnet. Åsynen här af invercade just ej fördelaktigt på vår aptit och kom oss att tänka på sannolikheten af att det skulle gå oss på samma sätt. I denna ängslan tillbragte vi dagen, till dess ankomsten af en österrikisk militärpost bragte litet ro i sinnen. Dock hade den knappt anländt och våra anleten börjat klarna, förr än man lemnade chefen för truppen ett bref, och värdinnan i huset, en gammal fransk marketenterska, upplyste oss om att en egendom i närheten blifvit öfverfallen och att soldaterna måste tillbringa natten ute under bar himmel för att söka öfverlista dessa fräcka guerillos.

Förste basen i vår trupp, en gammal zuav, som hade varit med om många strider i Algier, och hvilken soldaterna ansågo såsom en kamrat, gick omkring och gaf handslag åt alla krigare han såg. Världshuset hade blott två rum, ett för herrar och ett för damer. Tenoren lade beslag på sängen närmast dörren och jag på en under fönstret, som var försedd med jerngaller, hvilket gaf huset utseende af ett fängelse. Oaktadt obekvämligheterna försänkte oss dock värmen och tröttheten i en god sömn, ur hvilken vi plötsligen väcktes af hundskall, bösskott och hastiga fotsteg. Det var klart — vi voro öfverfallna. I det samma hörde jag vår franske bassists barska stämma: »Håll skurk! — jag har dig! ... du skall dö, du skall få erfara hvad en zuav är för någonting!» Jag hörde ett rullande och ett rosslande ljud; vi rusade alla upp, och i mörkret uppstod ett förfärligt tumult. Jag kröp upp med min madrass på ryggen, fast besluten att den förste bandit, som kom mig i vägen, skulle släppa till lifvet. Handgemänget blef snart allmänt. Basen hade funnit sin revolver och stod just i begrepp att affyra ett skott, då värdinnan inträdde med ett tändt ljus i handen under det vi tumlade om i halfmörkret, presenterande oss för hvarandra i de

mest vidunderliga dräkter, medan icke ens skuggan af en bandit kunde upptäckas. Basen, hvilken somnat in med sina fixa ideer om röfvare, hade halfsofvande kastat sig ur sängen och stött på en af kamraterna, som han i sömnen och yrseln tog för en mexikansk guerillo och därför gripit i strupen för att strypa honom. Sorgspelet förvandlades emellertid till lustspel, och tiden till vår afresa förgick under allmän munterhet. Vi fortsatte vår färd i diligencen, den morske bassisten satt vid fönstret med revolvern i handen. Trötta, som vi voro, hörde vi i vår halfslummer plötsligen utropet: »en död man!» Vi stego ur diligencen för att taga den döde i ögonsigte, men då vi kommo närmare reste sig liket långsamt och stilla, och vi uppdagade då att det i stället var en stackars äsna, som såg på oss liksom ville hon säga: »Hvarför stören I mig, vilda varelser som I ären?» Samma morgon kl. 9 upphunno vi en postvagn, som afgått en half timme före oss, och som nu låg der i spillror. Denna syn var just ej af beskaffenhet att göra oss glada, då en liknande händelse i hvarje ögonblick lika väl kunde träffa oss. Emellertid gick det bra, och vi kommo utan några anmärkningsvärda äfventyr till Mexico. Husen, sederna, det castilianska språket, allt erinrade mig om mitt hemland, och det föreföll mig alldeles, som om jag vore hemma.

Jag skall aldrig glömma de många bevis på vänskap, som under de sju månader, jag vistades der, kommo mig till del. Särdeles utmärkte sig den spanska kolonien på min beneficedag. För landsmanskapets skull och i öfverensstämmelse med hemlandets bruk förenades det nyttiga med det behagliga, och man förärade mig sålunda lagerkransar af guld och gaf mig serenader och hymner. Allt gjorde de för att hylla mig men också för att fördröja min återresa till Europa. — Kejsar Maximilian beskyddade och omhuldade på allt sätt konsten och vetenskapen i landet. Han fann att teatern var ett medel till att förbättra sederna och uppdrog därför åt den utmärkte diktaren Zorilla att i hans palats inreda en liten salongsteater, der inhemska konstnärer hvar torsdag uppträdde, för att de under sådan ledning småningom skulle kunna utveckla sina förmågor, hvilket ock lyckades, så att dessa artister uppnådde en der hittills okänd skicklighet. Den italienska operans artister deltog i dessa soarées. Beständigt skola den kunglige martyrens ädla anletsdrag — hans, som gaf sig till offer för sitt namns ära och det mål han svurit att uppnå — blifva inristade i mitt minne. De som sågo honom och de som kände honom, måste ära honom.

En afton då jag aflagt ett besök på landet och vände åter till staden för att sjunga i »Ballo in maschera», märkte jag två ridande män, som följde efter mig och kommo allt närmare och närmare, till dess de hunno upp mig och ville spärra vägen

för mig. På några stegs afstånd ropade de mig an och befalde mig att stanna. I stället för att lyda de två »cabaleros» stack jag sporrarne i sidorna på min unge eldige häst och satte af i galopp. Jag hörde tvenne skott bakom mig, kulorna foro öfver hufvudet på mig. Anande faran hade jag nämligen böjt mig ned på hästen. I vild fart kom jag till teatern, alldeles lagom för att kläda mig och sjunga Renato. — Det hörde till ordningen för dagen att tidningarne underrättade om öfverfall af guerillos och contre-guerillos; borgarne plundrades och anfall gjordes dag som natt. Regimenten afreste, upplösning förestod, revolutionära idéer uppökade hastigt och ökade förvirringen, korteligen, då man anmodade mig att förlänga mitt kontrakt, afslog jag det. Om rykte och framgång är något att önska sig, är dock lifvet kärare.

Min återresa till Europa var beslutad, och jag slöt mig denna gång till en fransk militärtrupp, som tågade till Puebla och som, utan att dock affyra ett enda skott, förde ett riktigt soldatlif, och på detta sätt kom jag äntligen till Vera-Cruz, der jag måste vänta på en ångbåt från Newyork, hvilken emellertid led skeppsbrott på kusten af Florida och hvarvid hela besättningen gick förlorad. Nästa fartyg kom olyckligtvis icke förr än i April månad, tiden för »vomito negro» (gula febern), som kraft så många offer. Mitt vistande der var ganska obehagligt, synnerligast som jag efter några dagars förlopp angreps af den förfärliga landsplågan. Presidenten för »Der spanische Klub» sökte lugna mig med den menniskovänliga anmärkningen: »Om du faller offer för sjukdomen, har du i alla fall den förmån att dö bland dina landsmän.» Denna tröst ökade endast min ängslan. Min ungdom och min starka vilja räddade mig dock, och med första ångbåt som gick lemnade jag denna bedröfvelses stad. Efter tre dagars sjöresa var jag lika frisk igen, och så fort jag kom till Europa, reste jag direkt till Berlin, der jag 1866 öfvervar truppernas hemkomst. Väl hemkommen till den verldsdelsvars seder och bruk jag är van vid, säger jag de tropiska länderna med deras osäkra vägar, »posadas» — utan dörar —, deras fönster med jerngaller och deras »vomito negro», med tusen andra faror, för alltid farväl!

Ljudlösa pianon. Emma Dührkoop och F. Busse i Hamburg hafva upfunnit en apparat, som kan anbringas på piano och som bör vara särdeles välsignelsebringande, enär den förmår dämpa instrumentets ton, så att denna endast är hörbar för den spelande och för personer i hans omedelbara närhet, ja, till och med är i stånd att fullkomligt undertrycka den samma. Denna uppfinning erbjuder talrika fördelar. Först och främst behöfva grannarne ej längre göras nervösa genom skalor och fingeröfningar, vidare blir pianot genom användande af »tonmoderation» betydligt varaktigare, och slutligen tvingas den spelande till ett kraftigt anslag, emedan han eljest ingenting hör.

Programmusikens skapare.

Vid första blicken på ett nytt, temligen omfångsrikt verk af Octave Fouque, »Les Révolutionnaires de la musique», är man ej ringa förvånad öfver att se nästan hälften deraf behandla en musiker, som ej blott i den öfriga världen utan ock i det nuvarande Frankrike är så godt som okänd. I. F. Lesueur omtalas i våra dagar endast såsom Berlioz' lärare; det lilla man för öfrigt vet om honom har den senare meddelat oss i sina memoarer. Fouque, som egnar honom ett noggrant studium, är långt ifrån att förneka detta och inser ganska väl att han behöfver ett rättfärdigande, då han försöker sig på en biografi öfver Lesueur; sålunda är det helt naturligt, att han går ut från Berlioz. Det har emellertid lyckats honom icke blott att sammanställa allt det nämnvärda i den föräldrade komponistens lif utan ock gifva en klar åskådning af hans individualitet och framvisa sammanhanget med Berlioz såsom ett icke blott yligt. Så är det intressant att erfara, det Berlioz, hvilken än i dag gäller såsom den moderna program-musikens skapare, har att tacka sin lärare äfven för denna riktning af sin verksamhet. Man skulle tro, att en man, som, född år 1763, införd i musikens värld dels genom själfundervisning, dels genom några organister, sedermera musikdirektör vid flera franska kyrkor, bland andra Notre Dame, slutligen blef hofkapellmästare hos Napoleon I, skulle ha haft samma tankegång som så många andra den tidens musiker, för hvilka musikhistorien endast räcker till Beethoven, hvilkas ideal är en fuga, och hvilka få kramp vid blotta anblicken af ett program, naturligtvis utan att ha hört stycket i fråga. Men så var det ej med denne. Lesueur låter sig snarare betecknas såsom »Ultra» i fråga om den framställande musikriktningen. Sin princip, den han i flera skrifter försvarade och till de yttersta konsekvenser genomförde, var, att musiken vore ett helt för sig och efterhärmande, att hon städse måste hafva ett objekt, till hvilket hon ensamt borde sluta sig. Så skapade han sjelf en lång rad omfångsrika instrumentalverk, hvilkas karaktär han exponerade för åhörarna genom lika omfångsrika program; sådana blandade han också alltid in uti sina körverk. Den ensidighet, hvartill han sålunda förföll, låter endast förklara sig genom den själfständighet, hvarmed han fattade och vidhöll sina grundsatser. Vidare må man betänka, att med musikodlingens eländiga tillstånd i Frankrike före revolutionen, den tyska musikens mästerverk på andra sidan Rhein voro så godt som okända. Så råkade han in i denna riktning, hvilken dock ej hindrade honom att skriva operor och oratorier med till en del betydande framgång. Sitt arbete bedref han från tidigaste ungdomen med feberaktig flit; han uppnådde en hög ålder († 1837). Lesueur liksom Berlioz

älskade kombination af instrumenter, helst då de verkade i massa; båda beräknade sin verkan på oerhörda massor af spelande, båda voro mönstergilla dirigenter; ingen af dem båda var mäktigt ett särskildt instrument, ingen af dem har skrivit en rad för pianot, med undantag af att Berlioz med sin friare uppfattning af musiken och alla dess hjälpmedel någon gång använde det för sångackompanjement och såsom orkesterinstrument.

Anekdot.

(Sann händelse).

En burgen handverkare härstades, som består sin dotter pianolektioner, råkade att åse hennes öfverspelning af Schullhoffs Valse brillante (op. 20, hvarvid ställvis som bekant händerna korsas):

Fadern (i förbifarten): »Skäms du inte, flickunge, att lägga armarna i kors när du ska spela öfver! Gör ej om det der en gång till, ty då smäller det!»

Dottern: »Ja men pappa, det står så i noterna!»

Fadern (återkommer, blir förtörnad öfver att fortfarande finna flickan följa kompositörens anvisning): »Jag ska' väl en gång för alla vänja dig af med dylika dumheter (ger flickan en örfil) och lära dig spela som annat folk!»

Från in- och utlandet.

Stora teaterns bruttointkomst, hvilken i den för de k. teatrarne fastställda staten beräknats för 180 representationer till 1,400 kr. till 252,000 kr., har uppgått för 191 representationer (inberäknadt de sex med mme Sarah Bernhardt gifna föreställningarna) till 330,981 kr. 5 öre, således i medeltal 1,732 kr. 89 öre.

Fröken Anna Strandberg öfvergår med nästa speltermin från Stora till Nya teatern.

Å Nya teatern ha under spelåret gifvits 261 föreställningar. Deribland ingå följande musikpjäser, nämligen förut gifna: Mamsell Ettermygg 12 ggr, Niniche 6, Det lustiga kriget 23, Hoffmans äfventyr 7, Stella 8, Boccaccio 12, Faust 2, Alphyddan 1 gång; absolut eller relativt nya: Drilléns operett 14, Apotekaren och perukmakaren 4, Drottningens vallfart 16, Regina von Emmeritz 9, Infanttinnans dockor 11, Bellevilles mö 24, God natt herr Pantalon 9, Både hjerta och hand 17, Kärlekens försåt 2 ggr. Summa 17 pjäser med musik, tillsammans 177 ggr, mot 24 dramatiska stycken, tillsammans blott 158 ggr. Deraf utgöra de s. k. offenbachiaderna det långt öfvervägande flertalet gånger, ej blott — såsom synes — absolut bland musikpjäserna, utan äfven jämförda med enskilda öfriga, i det af dramatiska stycken endast två (»Hector» och »Lilla slarfan») komma upp till samma siffra som »Både hjerta och hand» och intet enda till på långt när samma siffra som »Lustiga kriget» och »Bellevilles mö».

K. musikkonservatorium. Afgångsexamen och terminsafslutning egde rum den 31 maj, då, efter aflagda prof, Anna Mozart och Thora Åström erhöles orgelnistbetyg.

Konservatoriets belöningsjettong tillerkändes afgående eleverna Hedvig Jägerhorn (sång) och Bertha Wistrand (orgel).

Hebbes stipendium för orgel- och pianospelning tilldelades Julius Wiberg; Lindströms, för violinspelning, Alma Kjellberg.

Öfriga stipendier och gratifikation till följö Josua Andersson, Axel Berglöf, Hanna Björkman, Otto Carlsson, Carl Forsman, Ferdinand Kursell, Lennart Lundberg, Lina Löwenadler, Christian Nilsson och Maria Pihlman.

Jönköping den 27 maj.

I härvarande stadskyrka uppfördes af musikkvänner inom samhället Mendelssohns »Athalie» den 21 April och den 3 dennes. Något så betydande musikverk har ej här i sin helhet gifvits i mannaminne. Körerna, som utfördes af omkring 40 damer och herrar, gingo jemt och ådagalade i många hänseenden, att de med berömvärd omsorg inöfvats. För en hvar, som känner de stora svårigheter, som dessa 6 körer på flere ställen erbjuda, är det lätt att inse, att uppgiften var allt annat än ringa, och att det erfordrats både hängifvenhet för konsten och ospard möda. Såsom Solister uppträdde musikälskarinnor inom samhället. Bland dem förtjena att särskildt omnämnas första sopranen och andra alten. Den förra sjöng med en sällsynt klar och jemväl i de högsta tonerna mjuk och fulltonig stämma det ansträngande sopranpartiet på ett förtjenstfullt sätt; och altens djupa och fyllda toner väckte en allmän och berättigad uppmärksamhet. Ackompanjementet måste ske på pianoforte, då kostnaderna för orkesters anskaffande skulle hafva blifvit alltför stora.

På kyrkans orgel utfördes mellan den 4—5 kören presternas storartade krigsmarsch.

Den 4 maj gaf Direktör W. Heintze under ett tillfälligt besök i staden konsert i stadskyrkan. Han utförde dervid bl. a. Widors symfoni nr 6 och Saint-Saëns Rhapsodie sur des Cantiques Bretons, i hvilka nummer han hade tillfälle att ådagalägga sitt numera äfven i Stockholm erkända mästernskap i orgelspel.

Vid konserten biträdde en amatör på viol och den musikälskarinna, som aftonen förut utfört sopranpartiet i Athalie.

Till sist har jag att anteckna, att Tivadar Nachéz annandag pingst här uppträdde inför en tacksam och intresserad publik. Det är ej ofta man här får höra något jemförligt med Nachéz' utförande af Mendelssohns E-Molls konsert, vid hvilken Miss Bock med mycken smak skötte pianostämman.

Puck har återkallat notisen om fru Cyschs engagement vid Södra teatern.

Ivar Hallström lär komponera en opera till text af drottningen af Rumänien (»Carmen Sylva»).

En Norrlandsfärd, för uppteckning af folkmusik, dans och sång m. m. tog sin början vid juni månads ingång. Det är kand. G. Sundström, norrl., dansföreningens stiftare, som tagit initiativet, 7 medlemmar ur landsmåls- och dansföreningarna följa honom. Uppgiften är i främsta rummet att undan den mer och mer framskridande nydaningen rädda, hvad som ännu räddas kan af den folkdiktning, som nu bevaras endast af den muntliga traditionen. De områden, som hufvudsakligast närmare undersökas, äro de minst utforskade, de norrländska bygderna. Denna lilla trupp får draga sig fram så godt den kan genom att i städer och på större platser gifva föreställningar inom de grenar, som studiet sjelft innefattar. Programmet vid föreställningarna är i hufvudsak af samma art som vid dansföreningens uppträdanden i Upsala den 23, 24 och 25 april samt å Nya teatern i Stockholm den 5 och 6 maj. De inledas med ett kort föredrag öfver dansens, folkmusikens eller landsmålets betydelse m. m. Derefter följa (i blandning med landsmålsnummer och visor) »militärpolkan», »dalspolkan», »hallingen», »ko-sackdans», »menuet de la cour», »scottish», Lothys thoughts», »saylor boys» m. fl. Danslekarne representeras af »nigarepolkan», »blekarn», »ringelkar» o. s. v. »Visor och berättelser på bygdemål», alla öfverflödande af humor, stickas in här och hvar mellan dansnumren. Folkmusiken skulle äfven representeras antingen såsom särskilda nummer eller ock potpurrier.

Konserttournée. Fröken Anna Strandberg, hrr Bentzon-Gyllisch, Hjalmar Meissner och Grip hafva anträdt en längre konsertresa till Finland.

Joh. Svendsens introduktion som kapellmästare vid Köbenhavns k. teater var storartad. Hr Svendsen introducerades genom kapellets utförande af hans 2:a symfoni i b-dur, som han sjelf dirigerade vid föreställningen, hvilken gafs till förmån för balettens extra pensionsfond. Publiken var entusiastisk och applåderade hr Svendsen upprepade gånger. Kapellet uttryckte sin beundran för sin nye dirigent genom att till honom öfverlemnade en lagerkrans. Efter symfoniens utförande blef hr Svendsen framropad under stormande applåder.

Om den Luttemanska quintetten, som konserterade i Riga den 2 dennes, säger Zeit. für Stadt u. Land: Das Rigaer Publikum, das am Sonntag Abend vergeblich von den vielen leeren Stühlen im Gewerbeverein erwartet wurde, hat sich einen wirklichen Genuss entgegen lassen. Das schwedische Männerquintett sang und sang sich in die Herzen der Zuhörer ein. Es sind diese Herren Luttemann, Fröholm, Smith, Schill und Kindlundh — man erlaube uns den Ausdruck — echte Frühlingssänger. Ueber ihren Weisen schwebt jener wundersame Hauch, wie er uns in der neuerwachten Natur entgegenweht und wie hier jede sich erschliessende Blüthe ihren balsamischen Duft entsendet, so strömen uns aus den Blüthen echter Musik, die sie uns reichen, die geistigen Frühlingsdüfte entgegen, die alle Herzen aufschliessen und sie ganz aufnehmen und empfinden lassen.

Den stockholmska operaturnén i Köbenhavn. Det svenska operasällskap, som uppträdde på k. teatern i Köbenhavn, hade önskat att få kammarsångaren Schram att biträda såsom Mefistofeles i »Faust», och han hade också beredvilligt samtyckt dertill; men teaterchefen har vägrat sitt tillstånd dertill och förklarar, att intet biträde åt de svenska gästerna får lemnas af den danska operapersonalen. Deremot har så väl teaterns kapell som den danska balletten fått tillåtelse att medverka, den senare under hr L. Gades ledning. — I Göteborg har sällskapet haft stor framgång. I Kristiania skall det uppträda den 25.

Edmund Neupert har mottagit anbud till en professorsplats i pianospel vid det nya konservatoriet i New-York.

Paris. Under flere veckor har man frågat sig hvilken stor opera som är bestämd för nästa säsong. Frågan tyckes nu vara besvarad. Charles Gounod kommer att beherska säsongen. Hans opera »Sappho» kommer att gå öfver scenen, men i ny gestalt. Librettisten Emile Augier är redan sysselsatt med omarbetningen af texten. Hufvudförändringen med detta verk är att en hel ny akt tillägges, så att operan blir 4 akter i stället för 3. Denna opera — Gounods första arbete för scenen — gick öfver stora operans tillhör första gången 1851, hufvudsakligen genom förmedling af fru Pauline Garcia-Viardot, men slog då ej an på publiken, ehuru kännare funno den innehålla många vackra saker.

En verklig novitet lär också för nästa säsong erbjudas i Ernst Meyers »Sigurd», hvilken redan ligger färdig.

— Om den nya stjärnan på Opéra Comique Emma Nevada, som nyss debuterade i Felicien Davids »Perle du Bresil», meddelas följande personliga notiser: Mlle N. heter egentligen Emma Wiem och är född i Californien, i staden Nevada, af hvilken hon tagit sitt konstnärsmamn. Vid 15 års ålder kom hon alldeles ensam till Hamburg, drifven af begär att utbilda sig i Europa och blef sedan af en Berliner-musiker rekommenderad hos fru Marchesi i Wien, genom hvars undervisning hon hastigt gjorde stora framsteg. För tre år sedan debuterade Emma Nevada i London, sjöng sedan i Triest, blef af Verdi engagerad för Scala-teatern och återvände sedan till Österrike, uppträdde i Prag och hade redan afslutit kontrakt med en teaterdirektör i Berlin, då Carvalho vid Opéra Comique hörde henne, löste henne fri från Berlinerkontraktet och tillförsäkrade henne 5,000 frcs. i månaden vid sin teater.

— Fru Marchesi föranstaltade i Salon Erard d. 19 maj en konsert till förmån för Ecole libre de St. Denis, å hvilken flere af hennes lärjungar läto höra sig. Främst bland dem nämnas systern Stone från Amerika, den unga vackra danskan fröken Anna Dons och miss Adams, som i Juli skall debutera i Florens som Sömnångerskan.

— Fru Marcella Sembrich har för första gången låtit höra sig i Paris. Mr Pierre Veron* hade lyckats engagera henne för sin stora »Charivari»-soaré, då den beryktade konstnärinnan entusiastiskt hyllades både som sängerska och pianist. I September lär hon komma åter till Paris och då kanske uppträda på scenen.

I Leipzig har bildats en förening till tjänst för alla de kompositörer eller virtuoser, hvilka önska producera sig eller få sina arbeten uppförda i denna Tysklands musikaliska metropol. Insända arbeten uppföras, efter gillande af en jury, i Kristallpalatset derstädes, utan vidare kostnad för tonsättaren eller virtuosen än en obetydlig andel i utgifterna. Närmare upplysningar meddelar hr Siegfried Saloman, hvilken blifvit utsedd till föreningens »Ehrenmitglied» och representant i Stockholm.

London. Den italienska operan på Coventgarden-teatern begynte säsongen den 1 maj med »Aida», i hvilken en ny tenor Sgr Marconi uppträdde som Radames för första gången i England. Ehuru ej något fenomen hvad röstens styrka och skönhet beträffar, är han dock en verklig tenor med god utbildning. — I »Afrikanskan» debuterade äfven en mr Devoyod som Nelusco och gjorde ett godt intryck. Mad. Lucca, hvars återuppträdande man med stor spänning emotsåg, gjorde stor lycka i Selikas rol. Såsom Elvira uti »I Puritani» har mme Sembrich firat en stor triumf.

Fanatismen inom skotska kyrkan blomstrar friskt ännu. En petition har nyligen cirkulerat i Skotland, hvilken af Free Church of Scotlands synod begärde att — all instrumentalmusik i kyrkan skulle förbjudas. Petitionen hade ej mindre än 50,000 underskrifter. Det nämnes ej om man menar orkesterinstrument allenast, eller om äfven orgeln kommer att få stoppa piporna i säcken.

Dresden. Man läser i en tysk musiktidning: Tenoren hr Labatt har, emedan han alldeles förlorat rösten (?) tagit afsked från Wieneroperan. Det förjuddes att han torde kallas hem till Sverige för att öfvertaga ledningen af Hofoperan i Stockholm (?).

Wien. Bizets »Das mädchen von Perth» hade ej någon stor, men ändå god framgång vid första representationen å hofteatern. Handlingen är för mycket uttjämd och de anslående musikstyckena för sparsamma i förhållande till operans längd. Finalen i tredje akten är något lifligare och har slagit mest an.

— Insamlingen för Mozart-monumentet har nu uppgått till 34,764 fl., vidare 8 dukater, 205 mark och 1000 frcs., deraf stadskassan och inrikes ministeriet 10,000. Från d. 15 april, då executivkomitén sammanträdde, till monumentets afädningsdag, lemnar hofoperan fem procent af inkomsten för hvarje gifven Mozartsopera åt fonden för minnesvården. Burgteatern lemnar 1000 gulden, och för samma ändamål anställes en stor musik- och konstfest under denna sommar i Salzburg, mästarens födelsestad.

— Fr. v. Suppé, hvars nyaste operett »Resan till Afrika» gör ofantlig lycka på Theater an der Wien, har redan börjat en ny operett »Den blå rosen», bestämd att gifvas i september å samma teater. Handlingen försiggår i Ryssland med Katarina II och Potemkin som hufvudpersoner. Uppsättningen blifver storartad; en praktfull skridskoåkning förekommer bland annat i operan. Den flitige tonsättaren arbetar tillika på en opera för hofteatern: »Blodshämnden», som spelar på Corsica.

* Hufvud-Redaktör för skämtbladet »Charivari», hvars 50 års-jubileum firades d. 3 maj.

— På hofoperan har en fröken Hellmesberger, dotter till den berömda violinspelaren, med framgång debuterat i »Wattendragaren.» Hennes vackra apparition, lifliga spel, stora röst och musikaliska säng lofva henne en vacker framgång på scenen.

— Millöcker, den lyckliga kompositören af »Tiggarstudenten», kommer att tillbringa sommaren i Wien för att arbeta riktigt flitigt, som han säger sig endast kunna göra i sitt hem derstädes. Han har redan erhållit en ännu ej betitlad libretto af Zell och Genée, och det nya verket skall i höst gifvas å Theater a. d. Wien. Herr Zeller, som komponerat operetterna »Joconde» och »Capitän Nicol» har också för samma teater under arbete en operett af Leterrier och Vanloo.

Hamburg. Ferdinand Wachtel, en son till Theodor Wachtel, har debuterat på Stadtteatern som »Stradella» och gjort stor lycka.

Braunschweig. Spohrs intagande opera »Jessonda» har efter 10 års hvilat gått öfver scenen på hofteatern, och blifvit mycket väl emottagen. Äfven i Dresden ännar man ånyo sätta upp denna opera.

Petersburg. Den af skalden Maikow skrifna kröningshymnen för kör och solröster är komponerad af Tschaikowsky. Rubinstein anmodades ett par gånger att komponera densamma, men afböjde det.

— Den länge tillämnade minnesvården öfver Glinka synes nu komma till verklighet. I september skall grundstenen läggas dertill i hans födelseort Smolensk. Anton Rubinstein har nitiskt verkat för samlande af medel härtill.

Rom. På Costanzi-teatern är för närvarande tenoren Tamagno den förnämsta magneten. I Donizettis »Poliuto» och Verdis »Trovatore» firar han stora triumfer.

Genève. Den här 1877 grundade »Société de musique de la Suisse romane», som har till ändamål att hvarannat år förena ett vist antal blandade körer från kantonerna Genève, Waadt och Neuchatel i och för utförande af större körverk, skulle komma att hafva sin fjerde musikfest d. 27 och 28 maj i Genève. Den omkr. 300 röster starka kören gifver första dagen Gounods »La Redemption»; andra dagen gifves Beethovens 9:de symfoni såsom hufvudnummer; solisterna äro från Paris till en del.

I Brixlegg (Tyrolen) kommer detta år att gifvas passionsspel liknande dem i Oberammergau. Inbjudningen till desamma lyder: Stor dramatisk framställning af vår herres Jesu Kristi bittra lidande och död efter de fyra evangelisterna och af dit hörande förebilder i Gamla Testamentet med prolog, musik och säng; med vederbörligt tillstånd af kejs. ståthållareskapet i Innsbruck och furstbiskopliga ordinarier i Salzburg under uppsigt af högvörd. herr vikarien Joseph Baret och under konstnärlig ledning af herr prof. Mickael Stoltz uppförd af innevånarna i orten Brixlegg med omgifning, Unterinnthal i Tyrolen till betraktelse och uppbyggelse.» — Föreställningarna komma att ega rum den 3, 10, 17, 24 Juni; 1, 8, 15, 22, 29 juli, 12, 19 och 26 augusti.

Sångaren Mario besökte på 60-talet Petersburg, men den förr så förögade tenoren mottogs då af publiken med den största kallsinnighet, ty det kunde ej nekas, att sångaren förlorat sin röst. Tidningarne gingo också illa åt sin f. d. afgud, värst dock en rolighetstidning, som ritade af Mario. Han framställes komma in på ett kafé, och när han drog näsduken ur fickan föll en tidning på golvet. Garsongen urbrister då: Hr Mario, ni har tappat rösten! (ryska tidningen »Golos» = Rösten).

Dödsfall.

Fouque, Octave, fransk musikkritiker, författare till det förra året utgifna verket: *«Les Révolutionnaires de la Musique»* (Lesueur, Berlioz, Beethoven, Wagner, La musique russe), har dött nyligen i Pau.

Lewy, Carl, en af de mycket omtalade underbarnen Lewy: Carl, Melanie och Richard, har nyligen dött i Wien. Carl (vanligen Charles Lewy kallad), var en utmärkt pianist; Melanie, en förträfflig harpist, blef gift med den berömda harpvirtuosen och kompositören Parish-Alvars. Hon dog 1857. Den utmärkte hornblåsaren Richard lever ännu.

Hedwig Reicher-Kindermann † 2 juni i Triest vid icke fyllda 30 år. Hon var född i München den 15 juli 1853 och uppträdde redan vid 15 års ålder som sängerska på åtskilliga teatrar, debuterade derpå som skådespelserska vid hofteatern i München och återgick sedan till sängen, som operettsängerska vid en teater i München, 1876 tilldelades henne mindre roller i *«Nibelungen»*. Senare erhöi hon engagemang i Hamburg och vid hofoperan i Wien, vistades en tid i Paris och Italien, hvarpå Angelo Neumann engagerade henne till teatern i Leipzig. Genom sitt mäterliga utförande af hufvudpartierna i Glucks, Beethovens och Wagners operor blef hon hastigt en världsberömd sängerska. I fjor gjorde hon så utomordentlig lycka i Berlin, att hon engagerades till den kejserliga operan. Hon hade varit gift

med tenoristen Reicher, men detta äktenskap upplöstes redan efter en kort tids förlopp.

Teschner, Gustaf Wilh., bekant sänglärare och såsom sådan under 50 år verksam i Berlin, död 7/5 i Dresden, 83 år gammal. Han har äfven gjort sig känd genom sorgfälligt redigerade upplagor af andliga kompositioner och solfeggier af italienska äldre mästare samt genom egna instruktiva kompositioner. Bodde senare åren i Dresden.

Viardot, Louis, den berömda sängerskan Pauline Garcias man har aflidit i Paris, 83 år. V. var en ansead skriftställare och ledare af Théâtre italien, der han gjorde bekantskap med Pauline Garcia. Han har skrivit en mängd verk öfver museer och konstanstalter i Europa, öfversatt Den Quijote för Dorés praktupplaga samt sin intima vän Iwan Turgenieffs romaner m. m.

Wagner, Ernst David, f. 18/2 1806, d. 4/5, kgl. musikkdirektör och mångårig organist vid Dreifaldigkeits-kirke i Berlin. Har gjort sig bekant genom instruktiva pianokompositioner, sina *«Orgel-Vorspiele»*, *«Choralbuch zur christlichen Erbauung»*, *«Der erfahrene Clavierlehrer»*, *«Die musikalische Ornamentik»*, transkriptioner, arrangementer etc.

Wohlfart, Heinrich, f. 1797 † d. 9/5, bekant komponist på det pedagogiska musikområdet. Af hans Pianoforteskola för barn ha 25 upplagor utkommit.

Tillkännagifvande!

De af våra ärade prenumeranter, hvilka ännu icke erhållit årets *Gratis-Musikpremie*, underrättas härmed om, att det ej varit oss möjligt att uppfylla vårt åtagande att expediera densamma före 1:sta kvartalets utgång:

dels på grund deraf, att flertalet premie-requisitioner för sent ingått, hvarigenom det varit omöjligt att beräkna de resp. upplagornas storlek;

dels på grund af oförutsedda omständigheter och hinder i tryckningen af en del nya, enkom för Svensk Musiktidnings prenumeranter afsedda verk.

Emellertid förpligta vi oss, att senast den 1:sta Juli innevarande år till enhvar prenumerant leverera den önskade premien.

Stockholm i Maj 1883.

Expeditionen af Svensk Musiktidning.
HUSS & BEER'S Musikhandel.

INNEHÅLL: Något om Offenbachs adnen. Af A. L. — Om den elektriska teaterbelysningen. — Ett minnesblad. — Mr de Padillas äfventyr i Mexico. — Programmusikens skapare. — Anekdot. — Från in- och utlandet. — Dödsfall. — Annonser.

Annonser.

- 1 Violin
- 1 Alt-Violin
- 2 Violonceller

alla af *C. F. W. Otto's* renommerade tillverkning säljas billigt genom

Huss & Beers Musikhandel.

Obs! Instrumenten sändas *icke* till påseende till landsorten.

HUSS & BEERS

Musik-Lånbibliotek,

Gustaf Adolfs torg N:o 8.

Obs! Abonnenter å landet erhålla under sommarmånaderna dubbelt antal häften vid hvarje ombyte.

Abonnement för 1 månad kostar endast 2 kronor.

Abonnement för 3 månader kostar endast 5 kronor.

Svensk Musiktidning

inbjuder till prenumeration för instundande halfår. — Åtskilligt af intresse förberedes. — I nästa nummer skola vi meddela en

Silhuett af Kraus.

I **HUSS & BEERS** Musikhandel,
Gustaf Adolfs torg 8, samt hos öfrige
Musikhandlare:

"Chemin faisant".

6 Morceaux pour piano

par **Benjamin Godard.**

1. En courant.....	1: 50
2. En pleurant.....	1: 25
3. En chantant.....	1: 25
4. En causant.....	1: 50
5. En riant.....	1: —
6. En valsant.....	2: —

I Sverige

försäljes mina

Flyglar och Pianinos

endast genom

Herrar J. DANNSTRÖM & Co,

Stockholm,

tillkännagifves härmed,

Julius Blüthner,

Leipzig.

Att vi i Sverige

försälja våra

Flyglar och Pianinos

endast genom

Herr Aug. Hoffmann

i Stockholm

tillkännagifves härmed.

Steinway & Sons

NEWYORK.